

Leerrede over Zondag 21, vraag en antwoord 56 van de Heidelbergse Catechismus,
uitgesproken op Zondagmiddag 7-12-1958 te Schiedam door ds. H. Hofman.

Zingen: Ps. 107: 1 en 2

Lezen: 12 Artikelen des Geloofs

1 Johannes 1

Voorrede.

We lezen in het 18e hoofdstuk van het evangelie van Lukas, dat Jezus een gelijkenis sprak, inzonderheid bestemd voor degenen die vermeenden dat ze zelf rechtvaardig waren en anderen niet achtten. Hij zei dat er twee mensen opgingen naar de tempel; de een was een Farizeeër en de ander een tollenaar. De Farizeeër was in zijn eigen ogen rechtvaardig, zodat hij achtte daar als een man op zijn plaats te zijn. Daarom kon hij onbeschroomd de tempel binnenstappen, want hij achtte zich een mens wel geschikt en Gode waardig en welgevallig. Nu is de tempel de plaats des gebeds, maar die man had weinig te bidden. Hij had wél te dánken. Zijn zeggen was, dat hij niet was als andere mensen. Ziedaar de geheel verkeerde grondslag waarop hij zich voor God stelde. Want die Majesteit spreekt met nadruk, dat de ganse wereld voor Hem verdoemelijk ligt. Maar de Farizeeër zei, dat hij daarop een uitzondering vormde. Zien we daaruit, hoe eigen gerechtigheid ons als op een geheel verkeerd terrein brengt? In plaats van naar God en Zijn woord tóe, wordt men door eigengerechtigheid van God en van Zijn woord af gedreven. Want de Farizeeër zei openlijk: "Heere, ik dank U; ik bèn niet als andere mensen." En er waren mensen genoeg die hij daarbij tot voorbeeld kon stellen; hij ging nog aan het optellen hoe het daarmee stond, namelijk rovers, onrechtvaardigen, overspelers - en tegelijk er nog bij - en ook als deze tollenaar. Dus in de tempel en al waren er mensen waar hij zeer, zeer ver boven stond. Een tollenaar, bij de vijand in dienst, die behoorde tot diegenen die het volk geld afpersten. Maar zo was hij niet. Hij was anders: "Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit". Nu dat is toch geen kleinigheid. Zulk een man, als God daar niet in gunst op neerzag, op wie moest Hij het dan wel doen? Ja, op wie doet God het? Dat doet God, laat ons daar toch wel op letten, mijne vrienden, op degenen die Hem en Zijn woord eren. Het is Gode niet aangenaam dat wij daarover oordelen, maar dat wij ons Zijn woord onderwerpen. Dat Woord spreekt met nadruk, dat gij, en ik, en ook de Farizeeër, niet deugen, maar dat we mensen zijn die in Adam zijn gevallen, en dat er nu in ons, dat is in ons vlees, geen goed woont. Wat doet dan die man met te spreken: ik ben niet als andere mensen? Hij stelt zich daarmee boven zijn naaste; hij stelt zich rechtstreeks tegen het woord van God; hij betuigt openlijk: "Heere, ik weet het beter dan Gij; zó bezie ik de zaak en zó is het". Dat zegt hij zonder enig schaamtegevoel, zonder er in het minst bij te blozen. Luther zei daarvan ronduit: "Die man heeft daar in het heiligdom zo staan te liegen dat de stenen er van zweetten". Zo merkte hij de eigengerechtigheid aan.

Nu is de tollenaar aan de beurt. Van hem lezen we, dat hij van verre stond, ook zelfs zijn ogen niet wilde opheffen naar de hemel, maar op zijn borst sloeg. Waardoor kwam het, dat die man zijn ogen niet kon opslaan naar de hemel? Daar, dáár troonde die reine, heilige Majesteit, Die alles geschapen had om Zijns zelfs wil. En de tollenaar stond daar als een mens die niet kon beantwoorden aan de eis die zijn Schepper hem met recht kon stellen: te zijn tot eer van Zijn Naam. Dat de hemel niet op hem viel en hem vernietigde, het was een wonder! Dat de aarde niet onder hem wegzonk, het was Gods lankmoedigheid! Nu gaat die man rechtstreeks op het doel af; hij slaat op zijn borst: daar zat de kwaal, daar huisde het kwaad. Gelijk Jezus Zelf spreekt: uit het hart des mensen komt alle boosheid voort. Wat moet hij nu beginnen? Hij beziet zijn staat, die is zo verschrikkelijk dat hij machteloos staat, er niets mee kan beginnen, er niets aan kan veranderen. Er blijft alleen een noodkreet over. Het zijn maar een paar woorden, maar

de Koning noemt het nochtans een gebed. Want het gebed bestaat niet in een opsomming van feiten, maar is die handel door een ellendige zondaar vanaf dit laag benedenrond op het hemelhof, waarin een ellendige met al zijn gebrek en ellende nadert tot die Ongeziene, Die alles in Zijn hand en macht heeft. Daarom spreekt hij: "O, God wees mij zondaar genadig". Hij kon niet eens zeggen "arme zondaar". Want dan moet men nog weten dat men de rechte zondaar is. Dat hij zondaar was, daarvan was hij doordrongen. Maar of hij nu de wáre, de rechte zondaar was, ja, dat was een tweede zaak. Je moet maar zo ongelukkig zijn, dat je dat ook niet weet of kunt bezien. En dat kon hij niet. Maar nu spreekt Jezus, dat die man afging naar zijn huis gerechtvaardigd méér dan die farizeeër. Dat tekent ons dus, dat de farizeeër ook gerechtvaardigd naar zijn huis ging. Hoe? Die man deed het zichzelf. Maar de tollenaar was met zijn zaken bij God. Daar staat van: indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid. Het gaat er dan ook om: zijn wij met onze zaken rechtstreeks bij God?

Wij vragen dan voor dit avonduur uw aandacht voor de 56e vraag van onze catechismus, zondag 21, waar we lezen:

Vraag 56: Wat gelooft gij van de vergeving der zonden?

Antwoord: Dat God, om des genoegdoens van Christus' wil, al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmede ik mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gerichte Gods kome.

Wij lezen daarbij het 9e vers uit het ons zo even gelezen 1e hoofdstuk van de eerste algemene zendbrief van de apostel Johannes (1 Joh. 1: 9), waar Gods woord aldus luidt :

Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.

Tussenzang: Ps. 32: 2 en 3.

Leerrede.

Tot de weldaden die Christus Zijn kerk in dit leven schenkt behoort ook de vergeving der zonden. Nu wordt ons hier gevraagd wat wij daarvan geloven, want de vraag luidt: Wat gelooft gij van de vergeving der zonden? Niet: wat wij ervan denken, hoe wij de zaak bezien, of dat wij hoop hebben. Neen, de vraag is recht op de man af: wat gelooft gij van de vergeving der zonden? Als ik het dan van mijzelf moet zeggen, moet ik bekennen dat het droevig is. Hoe is het met ulieden? Gij zult zeggen: gelooft gij dan niet de vergeving der zonden? O ja, inderdaad wel; ik weet dat indertijd, in het gericht van God, Christus is opgetreden, en dat al mijn zonden geworpen zijn in een zee van eeuwige vergetelheid. Ik weet dat ook van nadien, en dat het nog steeds is dat Hij mij de zonden vergeeft. Maar ..... we spreken nu over de praktijk; er wordt hier op de man af gevraagd: wat gelooft gij ? En dan moet ik bekennen, dat is zo gering bij mij. Ik ben steeds en steeds weer bezig om te trachten voor de dag te komen met enige gesteldheid, gestalte, waardigheid. In praktijk bewijs ik dat ik zo weinig geloof. Mag ik een rechtstreeks beroep op uw consciëntie doen? Bezie de zaak eens hoe het bij u is, bij een ieder van ons. Op de gestelde vraag wordt geantwoord: dat God, om des genoegdoens van Christus' wil, al mijn zonden, en ook mijn zondige aard, waarmee ik mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken. Geloven we dat van God? We hebben meermalen gesproken over het geloof, dat het niet is een bloot toestemmen, maar een zodanige zaak, dat wij ons daarop overgeven, verlaten, toevertrouwen, ja als op laten neerzinken: zo is het en niet anders. Maar als het gaat over het stuk van de vergeving der zonden, dan blijken we menigmaal te zijn zoals David was, van wie we zongen:

Toen 'k zweeg, en U mijn ongerechtigheden,
weerhouden door de vrees, niet heb beleden,
verouderden mijn beend'ren door geklag.

Het blijkt dus, dat het ook met die grote Godsmann David, als het liep over zijn zonden, zo gesteld was, dat hij slechts in schuchterheid naderde, en er zo mee was bezet, dat hij terughoudend was om ermee openbaar te worden. Daarom zongen wij die beide verzen, waaruit we zien, dat er ook bij hem die genadige herstelling was en hij voor de dag kwam:

'k Bekend', o Heer' aan U oprecht mijn zonden,
'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden.

Hij komt hier weer voor de dag, geheel zoals het was. Waaruit kennen wij de zonden? De kennis der zonde is door de wet. Want de wet spreekt hoe wij ons jegens God en onze naaste hebben te houden. Jezus geeft er een korte verklaring van, dat wij God boven alles moeten liefhebben en de naaste als onszelf, en zegt: aan die beide geboden hangt de ganse wet en de profeten. Als wij er niet mee bezet zijn, in overtreding te zijn van de heilige wet Gods, ja, als wij geen zonden hebben, als wij ze niet zien, als wij er geen last van hebben, als ze ons niet drukken, als ze ons niet zijn de sta-in-de-weg tussen God en ons, dan hebben wij ook de vergeving niet nodig. Dat ligt voor de hand. Maar als ze ons de sta-in-de-weg zijn tussen God en ons, waardoor wij gescheiden zijn van Zijn Majesteit, dan is noodzakelijk nodig dat ze er tussen uit geraken, dat ons de zonden vergeven worden, tot herstel van het verkeer met Zijn Majesteit. Want dat kan er niet zijn als er zonden zijn. Waardoor niet? Bedenk dat de wet het uitgedrukte beeld is van de reinheid van Gods wezen. Die Majesteit kan niet met de zonden te doen hebben. Want dat is geheel in strijd met de hoogwaardigheid, met de heerlijkheid Zijner Majesteit. Dus dat kán niet. Ja, het is zelfs zo gesteld met de zonden, dus met de overtreding van de heilige wet, hetgeen insluit de ontering van die Hoge Majesteit, dat de aller geringste overtreding voor die vlekkeloze Jehova zo is dat Hij ze niet kan vergeven, ja laat ons het ronduit zeggen: dat zowel de grootste als de kleinste zonde op zichzelf onvergefelijk is. Ik zeg : op zichzelf. Dat God de zonde vergeeft, dat is op grond van de arbeid van een Ander. Want zo staat het hier, om de genoegdoening van Christus' wil. God handelt dus in Christus. Maar buiten Hem is de geringste zonde onvergefelijk. Laat ons dat goed in het oog houden.

Toen Jozua het volk opriep, daar hij oud geworden was en hij hun zijn afscheid wilde geven, en nog eens een keer met hen wilde spreken over de rechten Gods, zo hield hij ze het leven en de dood voor. Hij zei: "aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen." Dan besluit het volk: ook wij zullen den Heere dienen. Wat is dan Jozua's wederwoord? Zegt hij: Het is goed, hoor, o zo goed, dat je dat doet? Neen, hij zegt: "Gij zult den HEERE niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God; Hij is een ijverig God; Hij zal uw overtredingen en uw zonden niet vergeven. Hij zal ook uw overtredingen niet kunnen voorbijgaan". Wat bedoelde die man? Wilde hij zeggen: de Heere dienen kan ik alleen, maar gijlieden kunt het niet? Wat bedoelt hij, als hij zegt dat God hun overtredingen niet zal voorbijgaan? Daar bedoelt hij mee, dat wij in onszelf machteloze zondaars zijn, en dat God de zonde niet door de vingers ziet. Dat kan Hij niet doen. Dat zou in strijd zijn met Zijn wezen. In deze geesteloze tijd doet er de rondte: "och ja, kijk, maar God is toch zo'n dierbaar Wezen; Hij is barmhartig, Hij neemt de wil aan voor de daad." Maar, mijne vrienden, zullen wij er rekening mee houden: dat staat in heel de Bijbel niet! Dat is in de Schrift nergens te vinden. Die dingen kunnen niet zo zijn. Laat ons ons onvoorwaardelijk aan Gods woord houden, en ook aan dat eenvoudig boekje de Heidelbergse.

Daarin wordt hier gezegd, dat God handelt om het genoegdoen van Christus. Dat is de zaak. Buiten Christus kan God niet handelen, is Hij een verterend vuur, een eeuwige gloed, bij wie niemand wonen kan. De wet toch is het uitgedrukte beeld van de reinheid van Gods Wezen. En al ware het, dat wij negen van de tien geboden onderhielden (het kan niet, maar laat ons even veronderstellen dat het kon), dat wij negen geboden volkomen onderhielden, en wij struikelden in één, dan zegt Jakobus, staan we schuldig aan alle, en zegt de wet: vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen. Gelijk de zonden bij Juda (laat ik de woorden van Jeremia gebruiken) met een ijzeren griffie, met de punt eens diamants, geschreven stonden in de tafelen van hun hart, alzo geldt van een ieder dat God ons aanmerkt niet te zijn gebleven in de oorspronkelijke staat waarin God een mens schiep, dat is: goed en oprecht, naar Zijn beeld, waarin de mens God boven alles kon liefhebben, minnen en vrezen, en de naaste kon liefhebben als zichzelf.

Daar wij niet in die staat zijn gebleven, maar in overtreding zijn geweest, ja het verbond hebben gebroken, ons in ongehoorzaamheid van God hebben afgekeerd, zo kunnen we zeggen: daar, in het paradijs, ligt onze zonde. Let daar goed op. Want wij zijn veel bezet met allerlei zonden, - en het is goed dat we daar danig last van hebben; ja ware het maar zo dat we gebukt gingen onder de kleinste zonde! - maar de zonde ligt in het paradijs. Daarin vinden alle overige zonden hun oorsprong. Die zijn als het ware de vruchten van wat daar eens is geschied, vruchten van een kwade, verdorven boom. Er wordt wel eens gepraat in de zin van: "Ja, was ik maar als die, of was ik maar als die. Want ieder mens heeft zo zijn eigen natuur, en zijn eigen hoofdzonde, ja ieder hart kent zichzelf en zijn eigen smart. Daar zit ik mee." Maar wat is die hoofdzonde? De Schrift leert ons anders; die spreekt niet over een zekere zonde, tegen de eerste of de tweede wetstafel, van overtreding van een van de 10 geboden, maar spreekt over de hoofdzonde alzó: wat is er in het paradijs gebeurd? Daar is men van God afgevallen, van God losgeraakt, geheel van Hem af. Dat is de hoofdzonde. Alle overige zonden vloeien daar uit voort. En wat er in het paradijs is geschied brengt met zich dat wij nu zó verduisterd zijn, zowel kinderen als volwassenen, tot zelfs in de grijze ouderdom toe, dat wij steeds weer nodig hebben om er door het Woord en de wet bij gebracht te worden wat een zondaren we zijn, wat een overtreders van de wet Gods, ja dat de staat waarin we zijn geheel en al ondeugdelijk is. Waartoe? Om te komen tot het geloof in de vergeving der zonden zoals God het wil: dat Hij dat doet om de genoegdoening van Christus. Wij moeten steeds weer bij de werkelijkheid worden geplaatst, zowel bij de aanvang als bij de voortgang, om tot dat geloof gebracht te worden en ook om het te beoefenen, dat er bij God vergeving is, opdat Hij gevreesd worde.

Laat ons nu eens acht geven op ons hart. Zijn we niet telkens werkzaam om veranderingen aan te brengen, verbeteringen, te strijden nu hiertegen dan daartegen? Want, als het zo gaat, o, verschrikkelijk, dan is het fout, dan is het kwijt! Dus nu willen wij de zaak veranderen, verbeteren, en ons met zekere werken, gesteldheden, gestalten voor God stellen, om ..... vergeving van zonden te verkrijgen! Maar dat kan toch niet! Laat ons nu eens een heel eenvoudig voorbeeld nemen: als iemand arm is, gaat hij dan naar een rijke toe, om die uit zijn armoede een cadeautje te geven, om daardoor van hem geld te verkrijgen om uit de armoede te geraken en er bovenop te komen? In de tijd voor de oorlog heeft er erge werkeloosheid geheerst. Is iemand toen zijn laatste centen bij elkander gaan rapen om wat sigaren te kopen, en daarmee naar een werkgever te gaan om te zeggen: "Mijnheer, hier, alsjeblijft, hier heb je een rokertje, krijg ik nu alsjeblijft werk?" Hoe zou zo'n werkgever gekeken hebben? Zulke zaken zijn toch zeker tegen de rede? En wij zoeken wat bij elkander te rapen om daarmee voor God te komen, om vergeving van zonden te verwerven, om die weldaad te verkrijgen die God Zijn kerk belooft. Gevoelen wij nu niet, hoe ver we af staan van de eenvoudigheid van het geloofsartikel van de vergeving van zonden, dat God handelt om de genoegdoening van Christus?

We belijden allen, tot zelfs de kinderen die het op de catechisatie leren, dat God op grond van Christus' arbeid handelt. Maar ik zei bij de aanvang; hoe is het in de praktijk? Moeten we er

ons dan niet steeds weer op betrappen, dat we bezig zijn met: "God, het is toch erg". En als het kón, we als een rein, heilig mens voor God zouden willen komen, om alzo de vergeving van zonden te verkrijgen?

Waardoor wordt er zo weinig vergeving der zonden ervaren? Doordat God die weldaad niet kwijt kan. Men staat God veel meer in de weg met de goede werken dan met de zonden. Want met eigen werken stelt men zich als tussen Jezus Christus en die Majesteit in. Maar ook onze allerbeste werken zijn nog zeer onvolmaakt, beantwoorden niet aan de eis van de goddelijke wet, en kunnen dan ook Gode niet aangenaam of welgevallig zijn. Zo kan niet het minste dat van ons komt enige gerechtigheid voor God zijn, nog niet de helft, geen vierde, geen achtste, geen honderdste, geen duizendste, totaal niets. Want bedenkt wel, dat die aanbiddelijke Jehova, Die met ons lot bewogen is, Zijn recht staande houdt! "Ik heb u goed en oprecht, naar Mijn beeld, geschapen; ge zijt van Mij afgefallen, en zijt nu los van Mij, in een poel van verderf, en kunt niet anders doen dan in de bagger, in de modder, van uw zonden, grabbelen. Dat is alles wat gij te voorschijn kunt brengen, zondaar, dat is de staat waarin gij zijt". Lees het gehele Oude en Nieuwe Testament er maar op na. God wijst tot vergeving der zonden alles af wat van de mens is. Nu mag iemand me tegenwerpen: Máár, als iemand het werkelijk te kwaad gaat krijgen met zijn zonden, dan ligt het toch voor de hand, dat hij gaat breken met de wereld, met de zonde, en dat er aan zo iemand te zien is, dat hij anders gaat leven, ja dat hij wel volmaakt voor God zou willen leven?" Inderdaad, dat is zo. Verbiedt God dat? Neen. Wij hebben toch een redelijke godsdienst! Maar nu is het wat anders of wij de zonden gaan haten en laten, omdat we er God door vertoornen, of dat wij gaan trachten met enig werk indruk bij God te maken dat Hij ons de zonden vergeve. We hebben wel te onderscheiden, dat dát twee verschillende zaken zijn. Het ligt voor de hand, dat als wij last krijgen van onze zonden, wij er niet meer in kunnen leven. Als de wet Gods voor ons waarlijk de wet Gods gaat worden, dan zullen we die wet gaan eren, en dat zal openbaar worden in handel en wandel, in doen en laten, in het verborgene en in het openbaar. Men kan dan niet in de zonde leven en de zaak vlak praten met: "Wat geeft dat nou, en och, wat is een mens, want kijk eens een mens is gevallen, en dus, vanzelf, daar woont allerlei verkeerdheid in, maar de hemel weet wel wat van Zijn maaksel zij te wachten", en wij zo zelf alle fouten effenen omdat de mens gevallen is. Neen! Waar de wet werkelijk wet is, en waar Gods woord waarlijk Gods woord gaat worden, daar gaat het anders worden. We lezen van Jozef, dat de vrouw van Potifar hem trachtte te verlokken tot zonde. Het laat zich zo aanzien, dat als hij daaraan toegegeven had, er een redelijke kans had bestaan om in vrijheid te geraken. Redeneert Jozef dan op deze wijze: "Ja, er gebeurt niets buiten de voorzienigheid van God, en die vrouw komt zelf met dat voorstel, en kijk, als ik daar nu in bewillig, dan kon het wel eens zijn dat ..... enz.? Neen, in 't geheel niet. Hoe komt dat? Hij vreest God, en antwoordt ronduit: "Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?" Ja, het gevolg daarvan is, dat hij in de gevangenis terecht komt, daar was niets tegen te doen. Maar ..... nu zat hij in de gevangenis met een goede consciëntie. Dat was beter dan dat hij in vrijheid kon rondlopen met de brokken aan de binnenkant. Zo is het waar Gods woord, Gods woord is en waar er eerbied is voor die Hoge Majesteit. In de tijd die wij nu meemaken, van praten, van dood dogma, wordt alles vlak gepraat met de Heere, soms met toestanden, met bemoeienissen, met verkiezingsleer en weet ik wat al meer. Maar bij God valt er niets vlak te praten, helemaal niets. Hij blijft op Zijn recht staan; Hij merkt ons aan als in Adam gevallen. Nu leert ons de Schrift: er is vergeving.

En hier staat op welke rechtsgrond die vergeving er is. Die rechtsgrond is niet bij u, niet bij mij, bestaat niet in mijn godsdienst, goede wensen en begeerten, of werken. Maar die rechtsgrond is de arbeid van Jezus Christus. Hij heeft voor de zonden betaald, Hij heeft Zijn bloed gestort, Zijn leven afgelegd. Wat Hij gedaan heeft, dat heeft Hij gedaan in overeenstemming met de eis

van de goddelijke wet: God lief te hebben boven alles en de naaste als Zichzelf. Die zoenarbeid is de rechtsgrond. Een andere is er niet. Dat wij ons dus nooit op iets laten voorstaan, want anders vervallen we daartoe, dat we, als God het niet verhoedt, zelf met de borst vooruit gaan lopen, net als die Farizeeër: "O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, overspelers; of ook gelijk deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit." Nou, wat moet je dan nog meer? Maar dat is geen rechtsgrond! Jezus leert Zijn discipelen zelfs: "wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten; want wij hebben maar gedaan, hetgeen wij schuldig waren te doen." Bij alles wat men doet, moet men steeds weer een streep door heel de rekening halen, door alles wat men gedaan heeft, en beseffen: een onnutte, verwerpelijke dienstknecht te zijn, in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren. God handelt op grond van een Ander, op zulk een wijze dat Zijn Naam daardoor ten hóógste verheerlijkt en geprezen wordt. Wat is het geval? Aan het onderwerp, waarmee Hij in Christus wil handelen, gaat Hij eerst door Zijn Geest open brengen heel de werkelijkheid van zijn staat, en zo dat de zonde wordt boven mate zondigende door het gebod. Hij haalt de zaak zó open dat we noch links noch rechts kunnen. Onze beste werken zijn onvolmaakt, met zonden bevlekt. Ja, al hadden we geen dadelijke zonden, Hij brengt ons bij de hoofdzonde: we zijn in Adam gevallen, onze natuur is verdorven, en nu zijn alle overtredingen maar vruchten van die kwade boom. Want we zijn in een staat van algehele onbekwaamheid, in een geheel verloren staat. Waartoe is dat? Daartoe: dat de zondaar, geen uitweg meer wetend bij zichzelf, niets zou overhouden dan: "Maar God! is er dan nog een weg waardoor ik de welverdiende straf (want de zonde verdient straf !) kan ontgaan, en weer tot genade kan komen?" Wat doet de zondaar nu? Hij onderwerpt het zich zondaar te zijn, in een verloren staat te zijn, en gaat met zijn staat van ellende rechtstreeks tot God: "Kan het nu nog bij U?" En die Majesteit wil niet alleen ontdekken de rechtsgrond waarop Hij handelt, de genoegdoening van Zijn heilig Kind Jezus, maar het ook nog schenken als er een uitgewerkte, verloren zondaar is, wie alles ontvalt, die niets meer over heeft, die schuldig, verdoemelijk, onwaardig, helwaardig is. Want als er niets meer blijft zitten, geen strohalm, niet het minste leunsel of steunsel, de zonden de eeuwige verdoemenis verdienen, kijk eens, voelen we nu allen niet aan: daar ligt de ondergrond tot ware schuldvergift. Want als God nu de zonden vergeeft, dan krijgt Hij alleen er de eer van. Daarom loopt die schuldige zondaar aan alles vast, aan de wet, aan het evangelie, aan de liefde van God. Alles wordt schuld. Er blijft niets over. Hij is in een ondeugdelijke staat. Dat is het kardinale punt, waar alles op neer komt. En waar dan is een geheel uitgewerkte, verloren zondaar, daar wil God, zo lezen we hier, om de genoegdoening van Christus al mijn zonden nimmermeer gedenken. Nimmermeer? Neen, nooit meer. Neem een voorbeeld : vergeven een rechtgeaarde vader of moeder hun kind, dat zich werkelijk schuldig weet, de schuld omdat dat kind zegt: "Pa (of moe), ik beloof beterschap, en ik zal dat doen." Neen toch ? Maar: omdat ze vader (of moeder) zijn. Zo handelt God in vergeving der zonden omdat Hij Gód is. Hij kon de zonden niet ongestraft laten blijven, maar Hij heeft ze gestraft aan Zijn Zoon, in de bittere en smadelijke dood des kruizes. En is er een uitgewerkte zondaar, die geheel ten einde is, dan kan God in Christus handelen, en de zonden wegwerpen in een zee van eeuwige vergetelheid, om er nóóit meer aan te gedenken. Er is nog bekend van een student van Luther, waar nogal eens wat op aan te merken was, dat hij ziek werd en dat het sterven werd. Dat werd Luther gezegd, en hij ging er heen, en onderhield hem over zijn leven, en dat hij aanstonds zou komen te staan in het gericht van God. Aan het eind vroeg hij hem: "Mijn zoon, hebt ge nog iets te zeggen?" En toen was diens antwoord: "Ja, vader, hier is een door schuld verscheurd gemoed. Maar het is ook besprengd met Christus' bloed, dat door 't geloof de schat van het liefdehart van God in zich bevat" Daarop was Luthers wederwoord : "Zijt ge zo toegerust, mijn zoon, vaar dan wel. Tot de overzijde van het graf". Want met een uitgewerkte zondaar, met een door schuld verscheurd gemoed, wil God uit genade handelen zonder enige waarde, of werken, of verdienste, of iets van een mens. Hij

handelt op grond van een Ander. Daarom:

Heer', door goedheid aangedreven,
zijt Gij mild in 't schuld vergeven.
Wie U aanroept in de nood
vindt Uw gunst oneindig groot.

Zo komt de zondaar met zijn schuld terecht bij God de Eerste Persoon. Die ons moet verdoemen krachtens Zijn onkreukbaar recht. Maar Die, waar Hij ons afsnijdt in Adam, de pen haalt door heel ons schuldregister, op grond van de arbeid van de Zoon van Zijn eeuwige liefde, en onze zonden wegwerpt in een zee van eeuwige vergetelheid. Hij vergeeft ze niet alleen, maar er staat nog bij, dat Hij ze nimmermeer zal gedenken. Met mensen is het nogal eens zo: die vergeven wel maar vergeten het niet, en als ze er de kans toe hebben dan komen ze er nog eens op terug en dan halen ze er van wat ze er maar van kunnen halen. Zo is het in deze zondige wereld. Maar zo is God niet! Bij Hem geldt: eens vergeven blijft vergeven. Hij zal hunner nimmer meer de zonden gedenken. Dat is dan voorbij.

Er staat nóg wat bij: en ook mijn zondige aard, waarmede ik mijn leven lang te strijden heb. Er wordt mee bedoeld: gelijk God met de zonde doet, zo is het ook met mijn zondige aard. Er blijkt ook uit, dat, hoewel de zonden vergeven worden, wij onze verdorven aard niet kwijt raken, maar blijven behouden. Doch er staat bij: met dewelke ik mijn leven lang te strijden heb. In het formulier van het heilig avondmaal staat over zonden en zwakheden nog: "dat dezelve door de genade des Heiligen Geestes ons van harte leed zijn." Waar in zuiverheid beleefd wordt, dat God in Christus handelt, dus waar die liefde Gods in het hart is uitgestort, die hebben hun leven lang last van hun zondige aard. Als men de liefde van God uit het oog verliest, dat Hij in Christus heeft gehandeld zonder waardigheden of verdiensten van een mens, kijk eens, dan kan het wel zijn, dat men niet meer strijdt tegen de zondige aard, want: "Men is bekeerd! weet je! men heeft genade!" en dan moet een ander dat maar ten zeerste respecteren. Maar dat is de bedoeling niet. Het oogmerk is, dat we also geloven in de vergeving van zonden, dat wij die reine Majesteit aanschouwen als zo'n vuurgloed van liefde, dat Hij zelfs onze zondige aard niet meer wil gedenken.

Nu, als we zo in het liefdehart van God mogen zien, wat gaan we dan van onszelf zeggen? Een oude man drukte op zijn sterfbed eens uit: "Als ik dood ben, moeten jullie er maar geen drukte van maken; je rijdt me maar op een kar weg. Dat is genoeg". Hoe kwam dat? Die man had zo'n last van zijn zondige aard. Want wie was God en wie was hij daartegenover! Nu kon hij zichzelf niet meer uitstaan. Het was maar goed dat hij straks doodging; dan ging al dat vuil en verderf naar het graf. God wil dat niet gedenken; God vergeeft de zonden en gedenkt ook de zondige aard niet. Naar de mate dat er bij ons tederheid des gemoeds is, doen wij het zoveel te meer, en zeggen wij: God, Gij hebt me de zonden vergeven, maar mezelf kan ik ze niet vergeven. Ik heb een verdorven aard, en Gij wilt mij in Christus aanzien, maar ik kan mezelf niet uitstaan. Dat brengt de liefde met zich, die Hij in het hart uitstort. Die de meeste liefde in het hart heeft en het zuiverst verstaat: vergeving der zonden, die kan zichzelf het minst uitstaan; die zal zichzelf verachten, verwerpen, want wie zijn wij voor God!

Dan volgt er: maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken. Ziet eens wat God doet: wat Christus heeft verworven, dat rekent God de strafschuldige zondaar toe. Waartoe? Opdat ik nimmer in het gericht van God kome. Wat doet de genade nu? Die vernedert de mens. Kennis maakt opgeblazen, maar genade vernedert, en wel zodanig dat men voor ieder de minste kan en wil zijn. Want God schenkt ons uit genade de gerechtigheid van Christus. Hij rekent ons

die arbeid van Zijn Zoon toe. En dat aan zulken als wij zijn! Onder het overwicht van Zijn liefde worden zij gedrongen en bewogen tot:

Ik zal mij buigen, op Uw eis,
naar Uw paleis,
het hof der hoven,
en om Uw gunst en waarheid saam
Uw grote Naam
eerbiedig loven.

Zoals ze onder het gewicht van hun zonden gebogen hebben gelopen en soms nog lopen, zo kunnen ze nu gebogen lopen onder het gewicht van Zijn goddelijke, onbegrijpelijke liefde. Want wie is God! Hij vergeeft de zonden.

Geschiedt dat alleen als wij gerechtvaardigd worden, waarover de 23e zondag handelt? Neen. Vooreerst worden ons dan de zonden vergeven, dat is: die gehele staat wordt ons niet toegerekend. Maar nu behoudt een kind Gods zijn verdorven aard; er komen zowel oude als nieuwe zonden voor de dag. En wat brengen die teweeg? Steeds weer scheiding, zodat we Zijn vriendelijk aangezicht moeten missen, duisternis, nacht. Wat moeten we daartegen doen? Beloven: Heere, ik zal het er beter afbrengen? Neen. Maar belijden: ik beken aan U, O Heer!, oprecht mijn zonden. Dat we de schuldbelijdens zouden zijn voor Zijn aangezicht. Dan wil Hij ons steeds gaan verzekeren, dat Hij zulk een God is, dat Hij de zonden en de zondige aard nimmermeer wil gedenken, maar ons de gerechtigheid van Christus schenken, opdat wij nimmermeer in het gerichte Gods komen.

Door de zo verworven kennis wordt allengs gewrocht: ik geloof in de vergeving der zonden, om ook allengs te gaan leren: weg met al wat van mij is, want daar sta ik God slechts mee in de weg. Dat we ons voor God schuldig kennen, ons voor Hem vernederen, en met heel de vuile boel steeds voor Hem openkomen, om te ervaren: er is een Fontein geopend voor de zonden van het huis van David en de inwoners van Jeruzalem.

Dat God Die alles in allen werkt, ons geve, dat we onze zonden zien zoals ze voor Zijn aangezicht zijn, ze gaan haten en vlieden, en de vergeving der zonden zoeken waar zij te vinden is, voor het eerst en bij vernieuwing, en aanneming bij Hem, om Zijn gunst te genieten. En dat het dan in vrucht openbaar worde, om de laagste plaats in te nemen, opdat het ook zij ten nutte van onze naaste, om also als leden van de christelijke kerk de weldaden, en ook deze weldaad, die God in dit leven schenkt, te mogen hebben tot eer en verheerlijking van Zijn Naam, om Hem er hier al in te prijzen en eens volmaakt in aanschouwen.

Amen.

Slotzang: Ps. 138 : 1

Zegen.